

**Sprawozdanie z „zerowej” edycji *Festiwalu Filozofii* zatytułowanej *Wokół Nietzschego*,
Lewin Kłodzki, 11-16 września 2007**

W dniach 11-16 września 2007 roku w Lewinie Kłodzkim w ramach poczynañ naukowych pilotowanych przez Fundację „Kocham moje miasto” odbyła się „zerowa” edycja „Festiwalu Filozofii”. Inicjatorami i głównymi sprawcami imprezy byli „dwaj niepoprawni zapaleńcy”¹: doktor Bogdan Banasiak oraz szefujący Wydawnictwu „Thesaurus” Eugeniusz Obarski. Zgodnie z intencją organizatorów *Festiwal* stał się okazją do ponadinstytucjonalnego spotkania zarówno pracowników naukowych kilkunastu polskich uczelni, jak i studentów reprezentujących m.in. środowiska akademickie Łodzi i Poznania. Z Festiwalem współpracowało również Wydawnictwo „Thesaurus”, a także czasopisma filozoficzne: „[fo:pa]” (Szczecin), „Hybris” (Łódź), „Nowa Krytyka” (Szczecin), „Przegląd Filozoficzno-Literacki” (Warszawa) i „Recykling Idei” (Wrocław). Patronat nad imprezą objął Wójt Gminy Lewin Kłodzki – Bolesław Kędzierewicz.

Ideę przewodnią Festiwalu stanowi chęć „stworzenia regularnych, corocznych (organizowanych w połowie września) spotkań polskich, a w przyszłości także zagranicznych badaczy zajmujących się problematyką filozoficzną oraz studentów filozofii, a także słuchaczy niezwiązanych zawodowo z tą dziedziną, ale zainteresowanych szeroko pojętą humanistyką”. Cele festiwalowe realizowane będą poprzez wykłady, kolokwia, warsztaty, konwersatoria itp. Przewidziane są również projekty badawcze i translatorskie, a także systematyczna publikacja materiałów konferencyjnych. Dzięki takiemu instrumentarium Festiwal „ma stworzyć szerokie forum dyskusyjne w ramach filozofii i nauk z nią związanych”. Dodatkowym atutem imprezy jest fakt, iż każdej edycji Festiwalu towarzyszyć będzie inne hasło tematyczne. Dookreśli ono ogólną egidę konferencji, która brzmi: *Tożsamość europejska a przewartościowanie wartości*.

Tegoroczne, „zerowe”, obrady poświęcone były osobie Friedricha Nietzschego. Organizatorom Festiwalu udało się zaprosić znakomitą większość polskich nietzscheanistów, takich jak dr Agata Janaszczyk, dr Marta Kopij, prof. Henryk Benisz, dr Bogdan Banasiak, dr Paweł Korobczak, dr Grzegorz Kowal, dr Andrzej Kucner, dr Paweł Pieniążek, mgr Stanisław Gromadzki, mgr Dawid Misztal czy mgr Tymoteusz Słowiński.

W obradach uczestniczyli m. in. prof. Aleksandra Żukrowska, prof. Jerzy Kochan, prof. Jacek Migasiński, prof. Marek Styczyński i dr Krzysztof Matuszewski. Z Festiwalem od

¹ Cyt. za tekstem przewodnim opublikowanym na głównej stronie Festiwalu: <http://www.ph-f.org/>. Dalsze cytaty z tego samego źródła.

początku związani są także prof. Cezary Wodziński oraz prof. Wojciech Kunicki.

Konferencja rozpoczęła się 11 września 2007 roku od roboczego spotkania. Miało ono na celu przedstawienie zebranych celów, przyświecających organizatorom. Stanowiło także zachętę do zgłaszania przez uczestników zarówno własnych pomysłów tematycznych, jak i deklaracji współpracy. Z kolei w środę 12 września Marcin Bogusławski wygłosił referat-pogadankę dla uczniów gimnazjum w Lewinie pt. *Zachęta do filozofii*. Po wystąpieniu miała miejsce krótka debata, podczas której uczniowie żywo zadawali pytania. I to nie tylko w materii *stricte* „filozoficznej”!

Zasadnicza część konferencji odbyła się w dniach 13-15 września. Rozpoczął ją Bogdan Banasiak wygłaszając słowo wstępne zatytułowane *Nie bójmy się filozofii*. Inauguracji towarzyszyła wystawa fotografii pt. *MikroEuropa*, której autorem jest absolwent filozofii Uniwersytetu Łódzkiego – Krzysztof Józwiak.

W czasie obrad uczestnicy wysłuchali dwudziestu referatów i czterech komunikatów². Dotykały one bodaj wszystkich newralgicznych kwestii związanych z myślą Friedricha Nietzschego. Na wstępie Grzegorz Kowal zdiagnozował *legendarne* wątki *legendy* Nietzschego. Precyzyjnie i intrygująco pokazywał obrastanie biografii samotnika z Sils-Maria w elementy nieprawdziwe, służące jednak określonym zabiegom hermeneutycznym, a także promocji konkretnych postaw politycznych (jak faszyzm). Dawid Misztal przedstawił z kolei wnikliwą egzegezę wątków łączących Nietzschego z projektem Dawida Hume’a. Koncentrując się na nietzscheańskiej epistemologii, w tym na jej (domniemanym) naturalizmie, przygotował grunt do dalszych rozważań teoriopoznawczych. Podjęła je w sobotę Agata Janaszczuk, zarysowując systematyczny wykład Nietzschego teorii poznania i pokazując, że myśl autora *Zaratustry* dość dobrze poddaje się eksplikacji za pomocą sztywnych akademickich kategorii i technicznego żargonu. Do wspomnianego nurtu rozważań nawiązywał także Tymoteusz Słowiński, którego wystąpienie skoncentrowane było na problematyce podmiotu.

Kolejny blok konferencyjnych referatów skupiony był wokół nietzscheańskiej krytyki kultury. Michał Janik przedstawił rozważania dotyczące Nietzschego filozofii polityki. Tematykę tę kontynuowali z nieco innych perspektyw także Stanisław Łojek oraz Mateusz Falkowski. Andrzej Kucner w doskonałym retorycznie (i merytorycznie) wystąpieniu przekonywał z kolei, że nietzscheańska kategoria nihilizmu stanowi ekspresję namysłu Nietzschego nad logiką dziejów. Z wystąpieniem Kucnera korespondowało przedłożenie Pawła Klimka, przy czym ten drugi klucza do zrozumienia sensu dziejów upatrywałby w

² Ich spis wraz z résumé znajduje się na stronie Festiwalu: <http://www.ph-f.org/index.php?id=2>.

pierwszym rzędzie nie tyle w nihilizmie, ile w idei „umarłego Boga”. Kulturologiczny namysł nad spuścizną autora *Woli mocy* znalazł swą kulminację w wystąpieniach Bogdana Banasiaka i Pawła Pieniążka. Pierwszy z referentów kreślił prolegomena kładące podwaliny pod wyjaśnienie figury nadczłowieka. Drugi skupił się na kategorii dekadentyzmu i jej funkcjonowaniu w ramach projektu nietzscheańskiego.

Na ścieżki bardziej metafizyczne zaprosił zebranych Henryk Benisz. W swoim wystąpieniu podjął się trudnej roli rozjaśnienia zagadkowej idei wiecznego powrotu i jej związków z żywiołem dionizyjskim. Ze swego zadania wywiązał się w sposób w pełni satysfakcjonujący. O wieczności w myśli Nietzschego mówił także Stanisław Gromadzki, którego wystąpienie stanowiło polemikę z poglądami Krzysztofa Michalskiego wyłożonymi w książce *Płomień wieczności*. Gromadzki, posługujący się nadzwyczaj sprawnie zarówno kategoriami filozoficznymi, jak i narzędziami krytyczno-literackimi, wskazał na słabe miejsca dzieła Michalskiego. Uświadomił także zebranych niebezpieczeństwa nazbyt eseistycznej, a więc pozbawionej należytych rygorów metodologicznych, egzegezy myśli Nietzschego.

W ramach Festiwalu nie mogło zabraknąć tekstów poświęconych nietzscheańskiej aksjologii i moralistyce. Wątek ten podjęli Paweł Korobczak i Krzysztof Kędziora. Drugi z nich dowodził błędności nietzscheańskich definicji resentymentu i natury. Pokazywał także nieprzydatność teorii Nietzschego dla analiz nowożytnego społeczeństwa. Pierwszy zaś pytał o to, *gdzie* leży sfera poza dobrem i złem. W finezyjnym wystąpieniu (opartym o kalambur i metaforę) lokował owo *gdzie* w Nietzschego micie Grecji.

Domknięciem wskazanych bloków tematycznych były wystąpienia Marii Kostyszak, Andrzeja Czerkawskiego, Jacka Dobrowolskiego, Macieja Magońskiego oraz Tomasza Turowskiego. Maria Kostyszak po heideggerowsku zapytywała o samo myślenie, Andrzej Czerkawski w sposób kontrowersyjny omówił Nietzschego filozofię religii, Jacek Dobrowolski nieco awangardowo problematyzował status głupoty, racjonalności, irracjonalności i nadracjonalności, Maciej Magoński poruszył problem przekroczenia metafizyki, Tomasz Turowski zaś umieścił myśl nietzscheańską w kontekście hermeneutycznym.

Zwieńczeniem obrad konferencyjnych okazały się komunikaty. W ich ramach Jakub Wroński przedstawił problematykę swej dysertacji, Ireneusz Witek dokonał erotyzującego odczytania motywów nietzscheańskich, a Jarosław Błahy podjął raz jeszcze wątki polityczne. Osobno wspomnieć należy o komunikacie Marty Kopij. Dotyczył on polskiego przekładu *Nachlassu*, który bodaj za rok powinien ukazać się w księgarniach. Niejako na marginesie Kopij poinformowała także o nowej, typograficznej, edycji *Nachlassu* przygotowywanej

przez Marie Luise Haase i jej współpracowników. Projekt ten, zatytułowany „Późny Nietzsche”, na celu ma ukazanie oryginalnej postaci notatek Nietzschego. Oznacza to, że edytorzy rezygnują z porządkowania chaotycznych niekiedy zapisków. A to (między innymi) po to, by umożliwić badaczom wgląd w proces kształtowania się myśli nietzscheańskiej.

Wszystkie referaty spotkały się z żywym zainteresowaniem uczestników konferencji. Dowodziły tego dyskusje, podejmowane po każdym przedłożeniu. Wśród pytających niewątpliwie wyróżniali się aktywnością i celnością spostrzeżeń Stanisław Gromadzki, Marta Kopij, Grzegorz Kowal, Artur Lewandowski (student filozofii na UŁ) i Paweł Pieniążek. Nie zmienia to jednak faktu, że wyrazy uznania należą się wszystkim referentom i dyskutantom.

Z całą pewnością „Festiwal Filozofii” okazał się świętem myśli nietzscheańskiej. Należy jednak dodać, że organizatorzy zadbali nie tylko o merytoryczne walory konferencji. Boć uczestnicy mogli wziąć udział w imprezach towarzyszących, do których należały wycieczki w góry czeskie i polskie, wizyta w buddyjskim klasztorze Khordong Dhropan Ling (Darków), a także biesiada zorganizowana przez Andrzeja Staronia – nie tylko członka Zarządu Festiwalu, ale i budowniczego wspomnianego wcześniej monasteru. Radością napęlnia tedy fakt, że ruszyły już przygotowania do przyszłorocznej edycji imprezy. Od siebie dodam, że warto nie czekać na szczegółowe informacje organizatorów i już teraz zaplanować udział w konferencji.

Marcin Bogusławski